

Давидова М.М.,

ад'юнкт кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: *Василевич В.В.*, учений секретар Вченої ради Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор

Актуальні проблеми схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

В Україні, як і в багатьох країнах світу, ситуація, пов'язана з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, набуває загрозливого характеру.

Проблема незаконного обігу наркотиків у нашій державі є багатоаспектною та здобуває усе більшу актуальність. Науковці наголошують, що втягнення нових осіб в незаконний наркообіг в якості споживачів є забезпеченням кримінальним світом стійкого попиту на наркотичні засоби, тобто гарантованого ринку їх збуту [1, с. 141].

Одним із шляхів втягнення осіб, переважно молоді, в незаконний наркообіг в якості споживачів є їх схиляння до вживання наркотиків.

На міжнародному рівні зусилля по боротьбі з наркотиками здійснюються з боку різних організацій, перш за все, Організацією Об'єднаних Націй в рамках ЮНДКП (програма ООН міжнародного контролю над наркотиками і попередження злочинності).

Україна, як держава-учасниця ООН, приєдналась до конвенцій, привела у відповідність до норм міжнародного права національне законодавство у сфері обігу наркотиків.

Так, відповідальність за схиляння до вживання наркотиків або психотропів вперше було введено до кримінального законодавства України у 1969 р., коли Указом Президії Верховної Ради Української РСР склад злочину, передбачений ст. 208 КК УРСР «Втягнення неповнолітніх в злочинну діяльність» був розширений схилянням неповнолітніх до вживання наркотичних засобів. Пізніше Указом Президії Верховної Ради УРСР № 2718 від 17.06.1974 з цієї статті слова «схиляння неповнолітніх до вживання наркотичних речовин» були виключені, а КК УРСР доповнений новою статтею 2295 «Схиляння до вживання наркотичних засобів». Редакція ст. 315 КК України являється незмінною з моменту прийняття Кодексу у 2001 році.

Згідно з цією кримінальною нормою злочин є схиляння певної особи (осіб за ч. 2 ст. 315 КК України) до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Такі протиправні дії (пропозиція, порада, умовляння, переконування тощо) спрямовані стосовно конкретної особи.

Але в Україні не встановлена відповідальність за рекламу наркотичних засобів, що передбачена положеннями статті 10 Конвенції «Про психотропні речовини» 1971 року (заборону рекламування контрольованих речовин серед населення) і статті 3 Конвенції ООН «Про протидію незаконному обігу наркотичних засобів та психотропних речовин» 1988 року (привселюдне підбурювання до вчинення незаконної діяльності, пов'язаної з наркотичними речовинами), в тому числі і щодо припинення будь-якої форми пропаганди вживання наркотичних речовин, застосовування санкцій до організацій і підприємств, де створені умови для поширення наркотичних речовин.

Останнім часом обстановка, пов'язана зі злочинним схилянням до вживання наркотиків, істотно погіршилась через стрімкий розвиток електронних технологій. Зокрема, в мережі Інтернет чимало сайтів рекламують та детально описують формули, способи приготування та очікувані ефекти від вживання наркотичних засобів та психотропних речовин. Протидія таким проявам суспільно небезпечної поведінки, що становлять загрозу, у першу чергу, для молодого покоління, є складним завданням, особливо з огляду на відсутність відповідних нормативно-правових важелів [2, с. 36].

Відповідно до «Стратегії державної політики щодо наркотиків до 2020 року», основними завданнями держави у цій сфері є запобігання розповсюдженню наркотичних засобів серед підлітків і молоді, організація раннього виявлення незаконного вживання наркотиків, розроблення заходів протидії поширенню наркотичної субкультури, профілактика незаконного обігу наркотиків через мережу Інтернет.

Фахівці вважають рекламу і пропаганду наркотиків змістовно ширшими, ніж власне «схиляння до вживання наркотиків» [3, с. 36]. З таким підходом важко не погодитися, адже рекламування та пропаганда наркотиків спрямовані на широке коло осіб з метою залучення їх до вживання наркотиків та/або з метою збуту наркотиків і отримання незаконних прибутків.

Активне «засівання» злочинцями Інтернет мережі інформаційними повідомленнями щодо надання віртуальним особам можливості долучитися до вживання наркотичних засобів формує у багатьох з таких осіб потенційних, а згодом і реальних споживачів цих засобів [4, ст. 44–45].

Експерт ООН, координатор Програми ООН по контролю за наркотиками Сандіп Шоула, зробила заяву про те, що мережа Інтернет стала «таємною лабораторією» для виготовлення синтетичних наркотиків, з рецептами виготовлення та вживання наркотичних засобів [5].

На нашу думку, окремою нормою заборона незаконного рекламування та пропаганди наркотичних засобів має бути зазначена в Законі України «Про рекламу». Крім того, в Україні також має бути встановлена кримінальна відповідальність за рекламування та пропаганду наркотиків, оскільки такі діяння негативно впливають на широке коло осіб і, перш за все, на молодь.

Одним із шляхів криміналізації незаконного рекламування та пропаганди наркотичних засобів є доповнення ст. 315 КК України частиною 3 наступного змісту: «Публічні заклики, а також схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів з використанням засобів масової інформації чи комунікації та/або друкованої продукції».

Список використаних джерел

1. Данилевська Ю.О., Каменський Д.В. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення: проблеми кримінально-

правової кваліфікації: практ. пос, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2013. – 288с.

2. Свірін М.О. Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (поняття та особливості кваліфікації) / М.О. Свірін. – Наука і правоохорона. – 2015. – № 3 (29). С. 126-132

3. Гузеева О.В. Склонение или пропаганда? // Законность. – 2008. № 2. – С. 35-37.

4. Виявлення, документування та розслідування злочинів, передбачених ст.315 КК України, чинених з використанням мережі Інтернет: навчально-практичний посібник/ В.М. Комарницький, В.О. Криволапчук, Б.І. Бараненко та ін.; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Сєверодонецьк: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2017.- 505 с.

5. Глобальна інформаційна мережа Інтернет: джерело наркоманії та наркобізнесу. Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.slavmir.ru/arhiv98/sib35noi.htm#3>